

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A TREIA

CAUZA GRAFESCOLO S.R.L. c. REPUBLICII MOLDOVA

(Cererea nr. 36157/08)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

22 iulie 2014

*Această hotărâre va rămâne definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi supusă redactării.*

În cauza Grafescolo S.R.L. c. Republicii Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Treia), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Josep Casadevall, *președinte*,

Alvina Gyulumyan,

Ján Šikuta,

Dragoljub Popović,

Johannes Silvis,

Valeriu Grițco,

Iulia Antoanella Motoc, *președinte*,

și Marialena Tsirlî, *grefier adjunct al secțiunii*,

Deliberând la 1 iulie 2014 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 36157/08) depusă la Curte la 11 iulie 2008 împotriva Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către o companie înregistrată în Republica Moldova, Grafescolo S.R.L („compania reclamantă”).

2. Compania reclamantă a fost reprezentată de dl V. Nagacevschi, avocat în Chișinău. Guvernul („Guvernul”) Republicii Moldova a fost reprezentat de agentul său, L. Apostol.

3. Compania reclamantă a invocat, în special, că a fost victima unui proces civil inechitabil și că a fost deposedată arbitrar de bunuri.

4. La 27 iunie 2012 cererea a fost comunicată Guvernului.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Compania reclamantă este înregistrată în Republica Moldova.

6. La 13 februarie 2003, Consiliul orășenesc Vadul lui Vodă a adoptat o decizie privind înstrăinarea unui lot de teren cu serele aferente companiei reclamante. În martie 2003 Consiliul orășenesc și compania reclamantă au semnat un contract în acest sens.

7. La 15 iunie 2006, Consiliul orășenesc a adoptat o decizie prin care a anulat decizia anterioară. Compania reclamantă a atacat respectiva decizie în instanța de judecată.

8. La 25 decembrie 2006, Consiliul orășenesc Vadul lui Vodă a depus o cerere reconvențională cerând rezilierea contractului de vânzare-cumpărare cu compania reclamantă pe motiv că prețul solicitat pentru obiectul vânzării era prea mic și că terenul a fost vândut ilegal din cauză că se află în vecinătatea unui râu. Compania reclamantă a argumentat că acțiunea este prescrisă în conformitate cu prevederile Codului Civil în vigoare la momentul semnării contractului.

9. La 13 aprilie 2007, Judecătoria Ciocana a respins acțiunea companiei reclamante, a admis acțiunea Consiliului orășenesc și a declarat nul contractul de vânzare-cumpărare. Instanța de judecată a constatat că se aplică prevederile noului Cod Civil privind termenul de prescripție. De asemenea, instanța de judecată a constatat din oficiu că acțiunea Consiliului orășenesc viza declararea nulității absolute a contractului de vânzare și, prin urmare, în conformitate cu articolul 217 al Codului Civil, ea nu se prescrie. Compania reclamantă a declarat apel.

10. La 5 septembrie 2007, Curtea de Apel Chișinău a admis apelul companiei reclamante și a casat hotărârea primei instanțe de judecată. Ea a admis acțiunea companiei reclamante și a respins cererea reconvențională a Consiliului orășenesc. Acesta din urmă a declarat recurs.

11. La 16 ianuarie 2008, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul Consiliului orășenesc, a casat decizia Curții de Apel și a menținut hotărârea Judecătoriei Ciocana din 13 aprilie 2007. Curtea Supremă de Justiție nu s-a expus pe marginea argumentului inițial în apărare privind prescrierea acțiunii, invocat de compania reclamantă. La ședința de judecată la Curtea Supremă de Justiție a participat doar reprezentantul Consiliului orășenesc. Decizia acesteia a rămas definitivă și irevocabilă.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE RELEVANTE

12. Codul Civil în vigoare la data intrării în vigoare a contractului de vânzare-cumpărare a lotului de pământ prevedea următoarele:

Articolul 74

„Termenul general pentru apărarea printr-o acțiune a drepturilor încălcate ale unei persoane (prescripția) este de trei ani, iar în litigiile dintre organizațiile de stat, colhozuri și alte organizații cooperatiste și celelalte organizații obștești - de un an.”

Articolul 78

„Instanța judecătorească competentă ... aplică prescripția independent de cererea părților.”

Articolul 83

„Împlinirea termenului de prescripție înainte de intentarea acțiunii constituie un temei pentru respingerea acțiunii.”

Dacă instanța judecătorească competentă sau arbitrii aleși constată, că este întemeiat motivul, pentru care termenul de prescripție a fost depășit, dreptul încălcat va fi apărat.”

13. Codul Civil, în vigoare din 12 iunie 2003, prevede următoarele:

Articolul 6. Acțiunea în timp a legii civile

„(1) Legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.”

Articolul 217. Nulitatea absolută a actului juridic

„(1) Nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată o invocă din oficiu...”

(3) Nulitatea absolută nu poate fi înlăturată prin confirmarea de către părți a actului lovit de nulitate.”

14. La 20 aprilie 2005, Curtea Supremă de Justiție (cauza nr. 2ra-563/05) a respins argumentul reclamantului bazat pe prevederile noului Cod Civil deoarece faptele cauzei vizau o perioadă anterioară intrării în vigoare a noului Cod Civil, și, prin urmare, erau aplicabile prevederile vechiului Cod Civil.

15. Prevederile relevante ale Codului de Procedură Civilă sunt următoarele:

„Articolul 105. Înmânarea citației ...

(1) Citația ... se trimite prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmânării citației ... se înscrie pe citație ... în partea care se înmânează destinatarului, precum și pe cotor, care se restituie instanței.

...

(5) Citația ... adresată persoanei fizice se înmânează personal contra semnătură pe cotor. Citația ... adresată unei organizații se înmânează persoanei cu funcție de răspundere respective contra semnătură pe cotor sau, în cazul absenței acesteia, se înmânează în același mod unui alt angajat ...”

„Articolul 441

... (2) Președintele colegiului lărgit stabilește, în cel mult o lună, termenul de judecare a recursului și dispune să se comunice faptul participanților la proces. O dată cu citarea, părților li se expediază copia de pe recurs, cu înștiințarea necesității depunerii obligatorii, cel târziu cu 5 zile înainte de judecată, a referinței asupra recursului declarat.

Articolul 444

... (2) Judecarea recursului se face cu citarea părților. Neprezentarea lor însă nu împiedică examinarea recursului.”

16. La 12 Decembrie 2005 Plenul Curții Supreme de Justiție a adoptat o Hotărâre explicativă cu privire la “aplicarea normelor din Codul de procedură civilă la examinarea cauzelor de către instanțele judecătorești în primă instanță”. În punctul 5 al acestei hotărâri se menționează că examinarea unei cauze, în absența uneia din părți care nu a fost citată în modul corespunzător se consideră contrară legii. Plenul a adăugat că, în temeiul articolului 105 alin. 5 al Codului de Procedură Civilă, o persoană urmează să fie considerată ca fiind legal citată numai în cazul în care citația i-a fost înmănată personal contra semnătură.

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA ÎNCĂLCAREA ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI

17. Compania reclamantă a invocat încălcarea dreptului la un proces echitabil, contrar articolului 6 al Convenției. În special, ea a susținut că instanțele de judecată nu au aplicat termenul de prescripție și că ea nu a fost citată corespunzător la ședința de judecată în fața Curții Supreme de Justiție. Articolul 6 prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil.”

A. Admisibilitatea

18. Curtea notează că prezenta plângere nu este vădit neîntemeiată în sensul articolului 35 § 3 (a) al Convenției. Prin urmare, ea notează în continuare că nu există alte motive de inadmisibilitate. Așadar, ea trebuie declarată admisibilă.

B. În fond

19. Compania reclamantă a susținut că procesul de judecată a fost inequitabil deoarece instanțele de judecată naționale nu au aplicat prevederile Codului Civil privind termenul de prescripție care erau în vigoare la data semnării contractului de vânzare-cumpărare asupra terenului, ci au aplicat în schimb prevederile noului Cod Civil. În plus, compania reclamantă nu a fost citată la ședința de judecată care a avut loc la Curtea Supremă de Justiție.

20. Guvernul a disputat poziția companiei reclamante, considerând că termenul de prescripție nu s-a aplicat de către instanțele de judecată deoarece ele au recunoscut nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare. În plus, Guvernul a contestat argumentul companiei reclamante potrivit căruia ea nu a fost citată la ședința de judecată, care a avut loc la Curtea Supremă de Justiție.

21. Curtea face trimitere la jurisprudența sa, în care a statuat că respectarea cerințelor de admisibilitate pentru efectuarea actelor procedurale este un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Rolul pe care îl joacă termenul de prescripție este de o importanță majoră în sensul Preambulului la Convenție, care, prevede că preeminența dreptului este patrimoniul comun al statelor contractante (a se vedea *Dacia SRL v. Moldova*, nr. 3052/04, § 75, 18 martie 2008).

22. În continuare, Curtea reiterează că articolul 6 § 1 al Convenției obligă instanțele de judecată să motiveze hotărârile pe care le pronunță. În cauza *Ruiz Torija v. Spain*, (9 decembrie 1994, Seriile A nr. 303-A), Curtea a constatat că a avut loc încălcarea acestei prevederi pe motiv că instanța de judecată națională nu a motivat respingerea excepției de tardivitate a acțiunii.

23. Curtea notează în contextul de mai sus că chestiunea privind termenul de prescripție a fost un argument important invocat de compania reclamantă. În cazul în care această excepție ar fi fost admisă, ea ar fi dus la respingerea cererii reconvenționale a Consiliului orășenesc. Cu toate acestea, Curtea Supremă de Justiție a omis să motiveze respingerea acestui argument important (a se vedea paragraful 11 de mai sus). În plus, ședința de judecată s-a desfășurat la Curtea Supremă de Justiție în absența companiei reclamante. Guvernul nu a prezentat dovezi care să indice contrariul.

24. În lumina celor de mai sus, Curtea a ajuns la concluzia că procesul de judecată nu a fost echitabil și, prin urmare, a avut loc încălcarea articolului 6 § 1 al Convenției.

II. CU PRIVIRE LA ÎNCĂLCAREA ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR.1 LA CONVENȚIE

25. Companie reclamantă a invocat încălcarea drepturilor sale garantate de Articolul 1 al Protocolului nr.1 la Convenție.

26. Articolul 1 al Protocolului nr.1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional. ...”

27. Curtea a constatat încălcarea articolului 6 § 1 al Convenției ca urmare a omisiunii Curții Supreme de Justiție de a examina un argument

importat invocat de compania reclamantă în apărare și de a o cita corespunzător pe aceasta la ședința de judecată. Însă, ea nu poate specula în privința rezultatului procesului de judecată în cazul în care ar fi fost respectat articolul 6 § 1 al Convenției. Prin urmare, ea consideră că acest capăt de cerere este vădit neîntemeiat și, respectiv, inadmisibil, în conformitate cu articolul 35 §§ 3 și 4 al Convenției.

III. CU PRIVIRE LA APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

28. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

29. Compania reclamantă a solicitat 25 000 de euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral și retrocedarea lotului de pământ cu titlu de prejudiciu material.

30. Curtea nu găsește nicio legătură de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material solicitat; prin urmare, ea respinge această pretenție. Pe de altă parte, ea acordă companiei reclamante 3 600 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

B. Costuri și cheltuieli

31. Compania reclamantă a solicitat acordarea sumei de 2 300 EUR cu titlu de costuri și cheltuieli.

32. Guvernul a susținut că suma pretinsă este excesivă.

33. Având în vedere circumstanțele cauzei și documentele prezentate de compania reclamantă, Curtea consideră rezonabil să acorde 2 000 EUR cu titlu de costuri și cheltuieli.

C. Dobânda

34. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda să fie calculată în dependență de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibilă plângerea întemeiată pe articolul 6 § 1 al Convenției și inadmisibile celelalte capete de cerere;
2. *Hotărăște* că a avut loc încălcarea articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească companiei reclamante, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii:
 - (i) 3 600 EUR (trei mii șase sute de euro), plus orice taxă care poate fi percepută, cu titlu de prejudiciu moral;
 - (ii) 2 000 EUR (două mii de euro), plus orice taxă care poate fi percepută, cu titlu de costuri și cheltuieli;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
4. *Respinge* restul pretențiilor companiei reclamante cu titlu de satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 22 iulie 2014, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Marialena Tsirli
Grefier adjunct

Josep Casadevall
Președinte